

NOMADA EDO IBILTARIAK

Basomortuan ara ta ona dabilizan eta beduinoakk derixen ibiltari edo nomadak artzaiñak dira.

Bedarra urria dalako, ez dauke egon-leku ziurrik, iñoz ez astebete baiño gaiago leku baten. Legor-aldian egunean txosna bat baiño geiago bear izaten dabez.

Oial-txabolategi edo kamentu bakoitzean eun notin egon leitez: Emakumeak sukaldian eta garbiketari, auzentzen esnea erazten, jantziak eta oialak egiteko arkumeen eta gabeluen ulea iruiten jantziak, egiten dabe lan, eta gizonetako artegiak zaintzen eta buruzagi diranak bedar-barrutien billa igaroten dabez egunak.

Txosnak gabelu-uleagaz egiñak dira, makilleagaz lurrean lotzen dabez, albo baten atea dala. Been lur zapaldua eta oiñazpikoak.

Ez dauke jateko ez aitzorik, ez koillararik, ez ortzarik, kuzkuz izeneko ontzi batetik jaten dabe atzamarrakaz artuta. Oasis edo on-uneetan arraiña dauke.

Jazteko alkondarea ta kapa bat. Buruan turbanea. Oiñetakoak.

Ez dabe gura kulturarik. Zaldia ta gabelua dabez naikoa bizi izateko. Zaldiz eta alkoiakaz aizatzen dabe.

GIZON URDIÑAK

Eremu edo basamortuetako gizonik arrigarrienak Tauerek't tarrak dira. Aljer'en egoaldean bizi dira, lur legorrian. Azal zuriko musulmanak doguz. Gizonetakoak aupegia estaltzen dabe, ez emakumeak. Estalki ori ez dabe kentzen ez gaeuz eta ez egunez.

Orreitariko moruak bildurgarriak dira.

Buru-zapi edo turbanteak liñuz egiñak dira eta margo ubeleko bedarrakaz apaintzen dabez eta aupegia be urdinu egiten dabe bedar orreik.

Dromedarioetan ibiltzen dira.

Itxasoan naiz legorrian lapurretan egiten dira zaleak.

Euren irabazbidea auztaz, gabeluak eta zebrak dira. Eurak aberazain dirala.

Arro agertzen dira eta ez dabe onartzen erbestekorik iñor euren artean.

Mahoma'ren erlejiñoa errez alboratzen dabe eta orregaitik, arabiarren artean "Jainkoak itziak" esaten dautsee. Iñoz kristiñau-itxura b artzen dabe, kurutzea apaingarri dabela.

EREMUKO SALEROSKEAK EDO TRATULARIAK

Oneik endaz Mzambitarra dira eta iñork ez daki nondik ara joanak orain milla urte.

Lurrarte Itxasoaren ondoan bizi dira eta aberatsak, aurreratuak doguz.

Euren erlejiñoa ez dala egoakia eta aurrean erabili ebezan musulmanak.

Orregaitik, basamortura iges egin bear izan eben.

Europa ta Asia guztira zabaldu dira, baiña ondo dakie erri bat dirana, judatarren antzera.

Basamortuan zuloa egin eta ibaia aurkitu eben eta antxe ezarri eben euren urubua: Ghardaia.

Gaur beste bost erri be ba-daukez eta ur gaiago aurkitu dabe. Erriak buztinezkoak dira eta orrelan otza kentzen dabe, sarritan amar urtean be euririk egin ez arren.

Orain iñork ez darabitz aurrean eta noizean bein etorten dira beste erri batzutura be.

Tratuan naikoa diru irabazten dabenean, euren errietara biurtzen dira, euren egunak an amaitzeko.

ERROMATARRAKAZ

Erromatarra ezagutu eben Afrika, batez be Tunizia.

Orain 3000 urte feniziar ausartak Kartago'ra eldu eta erromatarren etsai izan ziran. Or sortu ziran iru guda punitarrak Erroma ta Kartago'ren artean.

Baal jainkoari gizonak ekintzen eutsoezan opari.

Erromatarra Kartago menperatu eben eta Anibal kartagotarrak elefantez ornitutako gudarosteagaz, euskaldunak be lagun ebazala, Alpe mendiak igaro eta Errom'ra sartu ondoren an dardarea sortu eban.

Erroma dristiñauak Afrika'ra eroan eban gizartea eta an daukaguz erromatarren denporan izan ziran 70 erriren astarnak. 700 eleizbarruti egozan bertan. Gogoratu San Zipriano ta San Augustin gotzain ospetsuak. Baiña siniskera okerrak makaldu eben ango eleizea eta errez azpiratu eben musulmanak.

Ura errietara eroan eta Tunizia izan zan erromatarren gari-lekua.

Erroma'ren nagusitasuna amaitu zanean, Bizantzio urreratu zan. Gero, zori txarrez, bandalitarra zapuztu eben dana, baiña Belisario gudalburuak uxatu ebezan bandalitarra eta barriro gari-lur biurtu zan Afrika-alde au.

VI gizaldian arabiarra ondatu eben ango jaintza ta eleizea.

Olazar'tar Martin'ek

ZUGATZ BAR SARTU
DAUANARENA EZ DA
ALPEREKO BIZITZEA

DANTE